

Kunnanhallitukselle

Talouden tasapainottaminen 2024–2026

1. Taustaa

Juvan kunnan valtuustostrategiassa kunnan arvoiksi on määritelty vastuullisuus, yrittäjäyys ja yhdessä tekeminen. Vastuullisuus on määritelty seuraavasti:

”Kannamme vastuuta kunnan ja kuntalaisten tulevaisuudesta. Pidämme kunnan talouden kunnossa ja siten varmistamme hyvinvoinnin Juvalla. Huolehdimme elinympäristöstä ja luonnosta. Maaseudun perinteiden mukaisesti haluamme jättää Juvan paremmassa kun-nossa seuraaville sukupolville. Päätöksiä tehdessä arvioimme niiden vaikutuksia ja vaikuttavuutta. Toimimme avoimesti ja läpinäkyvästi.”

Kuntalain 110 § mukaan kunnan talousarvion on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kertynyt alijäämä katettava enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan vuoden 2024 talousarvio on jouduttu laatimaan lähes 1,8 M€ alijäämäiseksi. Myös taloussuunnitelmavuodet 2025 ja 2026 ovat talousarviossa alijäämäisiä. Kunnan vuoden 2023 tilinpäätös oli alijäämäinen 831 t€. Vuoden 2022 tilinpäätös oli alijäämäinen 826 t€.

Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää vielä noin 4,8 M€. Jos tilinpäätökset jatkuvat alijäämäisinä, kertynyt ylijäämä kääntyy nopeasti alijäämäksi. Ns. kriisikuntakriteereissä kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunnan konsernitilinpäätöksen alijäämä laskettuna euroa/asukas on ensimmäisenä vuonna yli 500 euroa ja toisena vuonna yli 1 000 euroa, tai jos konsernitilinpäätöksestä lasketut kaikki neljä tunnuslukua täyttyvät:

1. Vuosikate, prosenttia poistoista:

- kahtena vuonna < 80 %
2. Tuloveroprosentti:
kahtena vuonna vähintään 2,0 %-yksikköä yli keskimääräisen
  3. Lainamäärä euroa/asukas:
kahtena vuonna vähintään 50 % yli keskimääräisen
  4. Laskennallinen lainanhoitokate:
kahtena vuonna < 0,8

Juvan kunnanhallitus päätti kokouksessaan 5.2.2024 taloustyöryhmän perustamisesta kunnan talouden tasapainottamista varten. Siihen jokainen valtuustoryhmä nimesi edustajansa seuraavasti:

Aila Asikainen, kd.	Ritva Hänninen, kesk.
Maria Kivelä, vihr.	Ari Rautio, sdp
Hannu Summanen, kok.	Veijo Teivanen, ps.

Ryhmän puheenjohtajana toimii kunnanhallituksen puheenjohtaja, esittelijänä kunnanjohtaja ja sihteerinä hallintojohtaja. Kokouksiin ovat osallistuneet myös tekninen johtaja ja sivistysjohtaja.

Työryhmä on kokoontunut 4 kertaa. Työryhmä hyväksyi tämän raportin yksimielisesti kokouksessaan 29.5.2024.

2. Tarve

Kunnalla on tarve toteuttaa tiettyjä välttämättömiä investointeja, vaikka kunnan tulopohja pieneni oleellisesti hyvinvointialueuudistuksessa. Vuodelle 2024 ja vuodelle 2025 ajoittuu suuri jätevesipuhdistamon noin 7,2 M€ investointi. Vuonna 2022 tehdyssä kunnan talouden pitkän aikavälin mallinnuksessa osoitettiin, että kunnan talous on kääntymässä alijäämäiseksi. Alkuperäisen ennusteen ennustejakson [2030] lopussa kertyneet ylijäämät on syöty ja taseeseen on kertynyt alijäämä.

Käännös on tapahtunut ennustetta nopeammin. Viimeisenä tarkasteluvuotena 2030 vuosikatteen olisi oltava noin 2,1 milj. euroa korkeammalla tasolla vuoteen 2021 verrattuna, jotta tilikauden tulos olisi nolla. Kunnan rahoitustarve eli lisälainan nostotarve on lähes koko tarkastelujakson positiivinen.

Vuoden 2022 mallinnuksessa arvioitiin kunnan talousasemaa näin:

- Kokonaisuudessaan lisärahoitusta investointien rahoittamiseen tarvitaan vuoteen 2031 mennessä yhteensä noin 7,5 milj. euroa.
- Vuosikate heikkenee vuodesta 2023 alkaen vuosittain noin 0,3–0,5 milj. euroa ja ennusteen mukaan vuosikate kääntyy negatiiviseksi vuodesta 2030 alkaen.
- Kunnan investointikyky heikkenee siten vuosittain
- Lainakanta kasvaa ennustejaksolla noin 7,4 milj. euroa, johtuen positiivisesta rahoitustarpeesta. Lainakanta ennustejakson lopussa on noin 27 milj. euroa.

Keväällä 2024 tehdyt laskelmat osoittavat, että kunnan talouden epätasapaino on suuruusluokkaa 1 M€. Nykyisellä toimintakatteen kehityksellä epätasapaino kasvaa nopeasti. Toimintakatteeseen tarvitaan selkeä tason muutos, minkä lisäksi sen kasvunopeutta täytyy hillitä yleisen kustannustason kasvua hitaammaksi. Laskelman mukaan toimintakate saa kasvaa enintään 1,4 % vuodessa, jotta kunnan kyky investoida ja hoitaa lainojaan säilyy.

Skenaario	2 024	2 025	2 026	2027	2028	2029	2030		
Toimintakate	- 14 912	- 15 359	- 15 820	- 16 295	- 16 784	- 17 287	- 17 806	3%kasvu/v	
	- 14 912	- 14 490	- 14 693	- 14 899	- 15 107	- 15 319	- 15 533	1,4% kasvu -630 t€ 2025	
		- 869	- 1 127	- 1 396	- 1 676	- 1 968	- 2 273	erotus kumulatiivinen	

Taulukko 1 Toimintakatteen kehitys vuosina 2024–2030.

Laskelmassa on huomioitu 630 t€ suuruinen toimintakatteen pienentäminen vuodelle 2025 ja toimintakatteen kasvun leikkaaminen 1,4 % tasolle vuosittain. Kehityskulkujen ero kumuloituu vuosittain noin 2,3 M euroon vuoteen 2030 mennessä.

Valtionvarainministeriön 25.4.2024 julkaiseman Julkisen talouden suunnitelman mukaan peruspalvelujen hintaindeksin ennustetaan kasvavan vuosittain vaihteluvälillä 2,7–3,4 % vuosien 2025 – 2028 aikana. Peruspalvelujen hintaindeksi kuvaa julkisen sektorin menojen kehitystä.

3. Tavoite

Kunnan talouden tavoitteeksi otetaan tasapainon saavuttaminen taloussuunnitelmakaudella vuoden 2026 loppuun mennessä. Tavoite perustuu jäljempänä esitettäviin yksityiskohtaisempiin laskelmiin.

- Toimintakatetavoite/kehys
  - vuodelle 2025 14,5M€
  - vuodelle 2026 14,7 M€
  - vuodelle 2027 14,9 M€
- Vuosikatetavoite
  - Vuosikatteen tulee kattaa vähintään poistot jokaisena vuonna 2030 saakka

Skenaario	2 024	2 025	2 026	2027	2028	2029	2030
Toimintakate	- 14 912	- 15 359	- 15 820	- 16 295	- 16 784	- 17 287	- 17 806
	- 14 912	- 14 490	- 14 693	- 14 899	- 15 107	- 15 319	- 15 533
erotus kum.		- 869	- 1 127	- 1 396	- 1 676	- 1 968	- 2 273
Verotulot*	11 541	12 837	13 760	13 973	14 173	14 373	14 573
tulo	8 056	9 243	9 679	9 776			
yhteisö	1 655	1 650	1 737	1 853			
kiinteistö	1 830	1 944	2 344	2 344			
Valtionosuudet	4 089	4 438	4 300	4 100	3 900	3 800	3 800
Rahoituskulut	-755	-833	-744	-694	-666	-643	-630
Rahoitustuotot	700	700	650	650	650	650	650
Vuosikate	663	2 652	3 273	3 130	2 950	2 861	2 860
Poistot	-2 250	-1 850	-2 049	-2 250	-2 250	-2 250	-2 250
Arvonalentumiset							
Tulos	-1 587	802	1 224	880	700	611	610

*KL ennuste 5/2024 pohjalta muokattu

Taulukko 2 Tulosenuste. Taulukon verotuloennuste perustuu Kuntaliiton toukokuun 2024 pohjalta muokattuun laskelmaan.

4. Toimenpiteet

Kunnalla on talouden tasapainottamisessa käytettävissä seuraavia toimenpiteitä:

- Tulojen kasvattaminen
- Menojen karsiminen

Alla on esitetty toimialojen esille tuomat talouden sopeuttamistoimet asetetun tavoitteen saavuttamiseksi.

4.1 Toimenpiteet tulojen lisäämiseksi

- Toimenpiteet elinvoimaohjelman mukaisesti tulovero- ja yhteisöverotulojen lisäämiseksi
- Tuloveroprosentin nosto vuodelle 2025 1,0 % -yksikköä
- Kiinteistöverojen tuotossa huomioidaan voimalaitosten tuotto 100 000 € vuonna 2025 ja 400 000 € vuodesta 2026 eteenpäin
- Lisäksi kiinteistöveron tuoton kasvattaminen muilta osin 5 % myöhemmin tarkentuvilla päätöksillä.
- Omaisuuden myynti: JSP Oy osakkeet, Kytöniemi, pienet metsäpalstat ja pellot, asunto-osakkeet
- Hankerahoituksen hyödyntäminen

4.2 Toimialojen laskelmat säästöpotentiaalista toimintakatetasolla vuodelle 2025, yhteensä 630 000 €

Tulojen lisäykset esitetty vihreällä.

Sivistystoimi

Varhaiskasvatus:

Avoin perheryhmätoiminta

- Toiminnan vähentäminen kolmesta päivästä kahteen päivään 3 000 €

Kotihoidon tuki 160 000 -> 125 000 €

- Tarve on pienentynyt, koska lapsia siirtynyt päiväkotihoitoon 35 000 €

Esi- ja perusopetus:

- Valinnaisainetarjonnan pienentäminen 24- > 20 8 000 €
- Kielten jakotuntien tiivistäminen – vähennetään 7 vvt 14 000 €
- Sijaistaminen sisäisesti kolmeen päivään saakka 13 000 €
- Pienluokkien määrä neljästä kolmeen 56 000 €
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan aukioloajat koulujen loma-aikoina 8 000 €
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut 5 000 €
- Kuljetusten maksusitoumusten hintojen korotus
- Ap-ip toimintaa ei tarjota juhannuksesta koulujen alkamiseen

Vapaa-aika:

- Elokuvatointiminta 10 000 €
- Matkailuneuvojan kesäpalkka 5 000 €
- Kansalaisopiston materiaalihankinnat 6 000 €
- Sampolan Seniori-lippu 50 € -> 60 € 5 500 €

Hyte-kerroin:

- Prosessi-indikaattorit kuntoon 15 000 €

Sairauspoissaolot:

- Hyvinvointityöllä poissaolojen vähentäminen 10 000 €

YHTEENSÄ: 188 000 € / 1,5 % TA 2024 toimintakatteesta

Tekniikka

- JSP Oy laskutus vesilaitos (2026), siivous, kaavoitus 20 000 €
- Sähkö 130 000 €, kohdistuu koko kuntaan
- Maa- ja metsätilat kulukatto, säästö 10 000 €
- Ammattikoulu vuokratulojen lisäys 20 000 €, kaavamuutoksen jälkeen
- Kukkokoulun ylläpito (purkupäätös) 40 000 €

YHTEENSÄ: 220 000 € / 52,1 % TA 2024 toimintakatteesta

Hallinto

- Avustukset yrityksille (matkahuolto) 8 000 €
- Khall muut toimintakulut 15 000 €
- Maatalouslomituksen tuki 6 000 €
- Retket ja seminaarit 15 000 €
- Toimistotehtävien yhdisteleminen 20 000 €
- Tryffelikeskus alasajo/hankerahoitus 120 000 €
- Elinkeinotoimen hankerahoitus palkkoihin 35 000 €

YHTEENSÄ: 219 000 € / 11,8 % TA 2024 toimintakatteesta

toimintakatetavoite	TA 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
t€							
Sivistyspalvelut	- 12 412	- 12 224	- 12 395	- 12 569	- 12 745	- 12 923	- 13 104
Tekniikka	- 422	- 202	- 205	- 208	- 211	- 214	- 217
Hallinto	- 1 860	- 1 641	- 1 664	- 1 687	- 1 711	- 1 735	- 1 759

Taulukko 3 Toimintakatetavoite toimialoille vuosittain.

Työryhmä on kartoittanut mahdollisia lisäsäästöjä, mitkä joudutaan ottamaan käyttöön, jos toimintakatetavoitteita ei saavuteta:

- Henkilöstöjärjestelyt (tehtäväjärjestelyt, osa-aikaistaminen, lomarahojen vaihto vapaaksi jne.)

- Musiikkiopiston tuntikehys
- Kansalaisopiston tuntikehys
- Kirjaston aukioloajat
- Hulevesimaksujen käyttöönotto
- Hasamäki, muut yhteisöavustukset

5. Yhteenveto

Laaditun suunnitelman arvioidut talousvaikutukset ovat kootusti seuraavat:

Maksutulot: +80 000 €

Menosäästöt: -552 000 €

Verotulot: + 1 043 000 vuodelle 2025 (tulovero +942 t€, kiinteistövero + 100 t€)

6. Seuranta

Työryhmä ehdottaa kunnanhallitukselle, että työryhmän työskentelyä jatketaan.

Työryhmän puheenjohtaja kutsuu ryhmän koolle viranhaltijoiden esityksestä tarpeen mukaan.